GAZETA TRANSILVANIEI.

REDACȚIUNEA ȘI ADMINISTRAȚIUNEA:
BRAȘOVŬ, piața mare Nr. 22.

„GAZETA“ IESE ÎN FIECARE ḌI.

Pe unŭ anŭ 12 fior., pe șése lunĭ 6 fior., pe trei lunĭ 3 fior.
România și străinătate:
Pe anŭ 36 fr., pe șése lunĭ 18 fr., pe trei lunĭ 9 francĭ.

ANULŬ XLVIII.

SĔ PRENUMERĂ:
la poște, la librării și pe la dd. corespondențĭ.

ANUNCIURILE:
O seriă garmondŭ 6 cr. și timbru de 30 cr. v. a. pentru fiecare publicare

Scrisorĭ nefrancate nu se primescŭ. — Manuscripte nu se retrămitŭ.

Nr. 91. *Lunĭ, Marțĭ 23 Aprilie (5 Maiu)* **1885.**

Din causa S-tei sĕrbătorĭ de Marțĭ, ḑiarulŭ nu va aparea până Mercurĭ séra.

Brașovŭ, 22 Aprilie (4 Maiu) 1885.

Alaltaerĭ s'au deschisŭ porțile esposițiunei din capitala ungară. Mare pompă s'a desfășuratŭ. Orașulŭ s'a îmbrăcatŭ în haine sĕrbătorescĭ, elŭ apare în tótă strălucirea luxului, celŭ desvóltă de unŭ șirŭ lungŭ de anĭ, dinaintea curții regale și a mulțilorŭ și iluștrilorŭ visitatori de pretutindenea.

Ce contrastŭ între strălucirea din capitală și miseria din regatŭ!

Unde este mulțumirea și bunăstarea popo-rațiunilorŭ, ce voiescŭ a o înfățișa lumei străine arangiorii esposițiunei?

Mulțumirea au păpat'o de multŭ d-nii Tisza-Trefort cu acțiunile lorŭ politice interióre pentru întărirea pretinsei idei de statŭ maghiarŭ, ear bunăstarea câtă mai era a păpat'o „șovinismulŭ național ungurescŭ cu esperimentele lui costisitóre, cu pofta de câștigŭ și cu lăcomia celorŭ ce s'au înrolatŭ sub stégulŭ combatanțilorŭ pentru idea unui statŭ maghiarŭ unitarŭ, imaginarŭ.

Credeamŭ, că celŭ puținŭ câtŭ timpŭ va durá esposițiunea regnicolară din Peșta, puternicii ḑilei vorŭ mai încetá cu prigonirea naționalitățilorŭ, căcĭ principalulŭ scopŭ alŭ acestei esposițiunĭ era de-a dovedí lumei superioritatea spirituală a rassei domnitóre maghiare. Prigonirile însĕ suntŭ totŭ atâtea doveḑi contrare, cari ne arată că acésta superioritate în realitate nu esistă, căcĭ dacă ar esista n'ar avé lipsă d-nii Tisza și Trefort a ni-o impune cu forța.

Credința nóstră a fostŭ deșartă. Nicĭ păcinica lucrare a esposițiunei n'a pututŭ îmblânḑi pe cei ce urăscŭ din sufletŭ totŭ ce nu este maghiarŭ în acestŭ tatŭ. In locŭ ca guvernanții nostri sĕ fi luatŭ vre-o mĕsură, care sĕ mai astêmpere îngrijirile și așa destulŭ de marĭ ale naționalitățilorŭ nemaghiare pentru viitórea lorŭ desvoltare, ei le amenință în ajunulŭ festivității inaugurării esposițiunei din nou cu mĕsurĭ restrictive în privința libertății presei și a cuvêntului și cu totŭ felulŭ de șicanărĭ și pedepse.

Impĕratulŭ Iosifŭ alŭ II-lea ḑicea că „poporulŭ numai dacă va fi tractatŭ cu iubire și încredere póte sĕ fie ținutŭ în frêu pentru durată.“ Acestŭ principiu este cu totulŭ necunoscutŭ guvernanțilorŭ din Peșta. Ei credŭ din contră, că celŭ mai bunŭ mijlocŭ d'a ținé în frêu pe Nemaghiarĭ este tractarea fără cea mai mică crucțare, cu amenințărĭ și cu neîncredere.

După cele esperiate până acuma credemŭ, că nu este fără basă temerea, că gloria, ce au secerat'o arangiorii esposițiunei, întrunindŭ la Peșta pe lângă curtea regală pe toțĭ ambasadorii, ba și pe unŭ trimisŭ specialŭ alŭ Prusiei, li se va fi suitŭ la capŭ și că îi va întărí numai în idea, că acum este momentulŭ adevĕratŭ ca sĕ nimicéscă totŭ ce li se pare contrarŭ ideei statului unitarŭ maghiarŭ.

„Porțile esposițiunei se deschidŭ—ḑice unulŭ din ḑiarele acreditate ale guvernului—într'unŭ timpŭ, care nu e favorabilŭ păcii.... Ne aflămŭ în mijloculŭ unei crise, póte cea mai gravă și plină de urmărĭ, din câte au amenințatŭ pacea lumei de unŭ lungŭ timpŭ încóce... Cu atâtŭ mai urgentŭ i se impune dar „națiunei“ de așĭ termina unitatea ei internă.“

Nu conținŭ și aceste cuvinte o amenințare? Unitatea internă a „națiunei“ vedemŭ noi pe fie-care ḑi în ce modŭ voiescŭ să o stabiléscă guvernanții. Ordonanțele d-lorŭ Tisza-Trefort și enunciările lorŭ nu ne lasă nicĭ unŭ momentŭ în dubui. Ceea-ce ne miră însĕ fórte multŭ și cu dreptŭ cuvêntŭ este, că dênșii ișĭ alegŭ tocmai unŭ asemenea momentŭ de crisă generală, spre a face ca naționalitățile nemaghiare sĕ ingenunche dinaintea dictatului lorŭ despoticŭ.

Mâne serbămŭ o serbătóre mare creștinéscă, care ne reamintesce lupta S-lui George cu bălaurulŭ. Legeuda ne spune, că acestŭ bălaurŭ era sĕ înghiță pe fiica frumósă a unui rege, dacă nu'lŭ omorá lancea eroului.

Bălaurulŭ maghiarisărei, care amenință aḑĭ a ne înghițí limba română, „dulcea regină a sufletului nostru,“ ișĭ mișcă membrele în tóte părțile. Suntemŭ însă tarĭ în credință, că consciința națională a poporului românŭ va fi o lance destulŭ de tare spre a sfărîmá capulŭ acestui bălaurŭ.

Liberalismŭ ungurescŭ?

II.

Cum sĕ se desvólte la noi liberalismulŭ, când condițiunile fundamentale ale convețuirei pacĭnice a concetățenilorŭ ne lipsescŭ nu numai, ci se propagă, chiar se salută cu entusiasmŭ și se practică totŭ ce e în contra lorŭ. Liberalismulŭ nu cresce preste nópte, ca ciuperca, elŭ trebue sĕ aibă terenŭ fecundŭ și condițiuninile sale de desvoltare. Suntŭ óre acestea la noi? Nicĭ pomană.

Fiă că poporulŭ conducĕtorŭ în acéstă țéră se trage din Asia, unde nu este și n'a fostŭ de când e lumea vr'o instituțiune liberală, ci tóte se baséză pe despotismŭ, fie că n'amŭ ajunsŭ acelŭ gradŭ de cultură, care produce liberalismŭ: la noi lipsesce chiar și disposițiunea spre liberalismŭ.

In privința socială clasa aristocratică se închide cu murĭ chinezescĭ de celelalte clase și se alege; care aristocratŭ scăpĕtatŭ se mestecă cu celelalte clase, îndată ce potŭ, se vêră între aristocrațĭ séu celŭ puținŭ se silescŭ a trece ca făcêndŭ parte din aristocrația.

In privința religionară domnesce mare netoleranță. Reformatulŭ nu póte suferi pe catholicŭ, catholiculŭ pe reformatŭ, amêndoi nu suferŭ pe ceilalțĭ. Reformatulŭ, pe când biserica lui se bucură de cea mai largă libertate și mai frumósă autonomiă și nicĭ că arŭ suferi sĕ i se știrbéscă aceste nicĭ câtŭ e negru sub unghiă, pe atuncĭ salută cu bucuriă, ba cu adevĕratŭ fanatismŭ orĭ-ce ingerință a guvernului în afacerile celorlalte bisericĭ. Nu ḑicŭ lucru nou afirmândŭ, că reformații denégă catholicilorŭ chiar și de a puté fi patrioțĭ bunĭ din causa religiunei lorŭ. Și modulŭ acesta de cugetare nu se ivesce, precum ai cugeta, la poporulŭ prostŭ, ci chiarŭ la cei din clasa inteligentă. Chiarŭ și în dietă i s'a datŭ espresiune.

Poftimŭ apoi disposițiune spre liberalismŭ.

Dar ce sĕ ḑicŭ în privința națională?

Este óre pe fața pămêntului poporŭ, care sĕ fie mai preocupatŭ în privința însușirilorŭ rasei sale decât Ungurulŭ? Cine nu știe la noi, că Ungurii se ținŭ mai presusŭ de Germanĭ, ba chiarŭ și de Francesĭ? Care poporŭ este capace de atâta șovinismŭ, câtŭ graséză aḑĭ între Uugurĭ? Ingâmfarea națională cea mai neauḑită, celŭ mai încarnatŭ șovinismŭ și liberalismŭ?! Cum încapŭ acestea lângă olaltă? Séu și liberalismulŭ și-lŭ poftescŭ Ungurii ca libertatea și constituționalismulŭ numai pentru sine? ne-amŭ prinde că e așa.

In guvernare observămŭ dóră cevașĭ aplecare spre liberalismŭ? Feresce Dómne! La noi fața cu »uram bátyám« se ascunde ori-ce dreptate. Apoi unde nu-i nicĭ dreptate, sĕ vorbescĭ de liberalismŭ? Când audŭ de acésta 'mĭ vine în minte observațiunea acelei femei, pe care bărbatu-sĕu acasă o maltratá, ér în societate între ómenĭ îi ḑicea, că o adórá: »Lasă-mĕ, fĕtulŭ meu, nu-mĕ adorá; mai bine mĕ omenesce!«

Și prin cine sĕ fiă și sĕ domnéscă la noi liberalismulŭ?

Prin aristocrația dóră nu, căcĭ acésta represêntă unŭ principiu chiar contrarŭ liberalismului, adecă conservatismulŭ și esclusivismulŭ.

Prin multŭ lăudatulŭ și rĕsfățatulŭ gentry ungurescŭ? Dér acesta și pre-lângă cei 7 prunĭ ai sĕi e ma aristocraticŭ, decâtŭ aristocrații! Și sĕ-lŭ veḑĭ încă décă ar ajungé la putere și stare brilantă materială. Ce-lŭ culcă la pămêntŭ și nu-lŭ lasă sĕ se ridice pre lângă tóte jertfele țĕrei pentru elŭ, pe gentry ungurescŭ? Modulŭ de a trăi ca aristocratŭ, lucsulŭ; de a cugeta ca aristocratŭ nu-ĭ értă sĕ stea de lucru, neactivitatea grandseigneurilorŭ și frica de carte. Gentry ungurescŭ e códa aristocrației, cu multŭ mai rĕu decâtŭ acésta în privința liberală, tocmai pentru că e códa. Liberalismulŭ póte fi purtatŭ numai de o clasă inteligentă, avută, prin puterea și activitatea sa propriă și generosŭ cugetătóre. Tóte lucrurĭ, cărora contraḑice tótă firea și tradițiunea gentry-ului ungurescŭ.

Ar fi burgesia; dar de acéstă nu avemŭ numai la orașe puțină și acésta e, din causa decădinței intelectuale și materiale a poporului de rêndŭ, fată cu acesta atâtŭ de esclusivă, pre câtŭ e de esclusivă aristocrația fată cu ea.

Ar trebui sĕ se recruteze și înmulțéscă din sînulŭ poporului. Ei dar la noi poporulŭ e numai vaca cu lapte. Elŭ lucră pentru toțĭ și tóte, pentru elŭ nimene. Elŭ trebue sĕ asude pentru grando-mania celorŭ dela putere, pentru căile ferate familiare, pentru edificările monumentale ale d-lui Trefort, pentru scolile și teatrele de lucsŭ, pentru susținerea gentry-ului, care trebue din timpŭ în timpŭ sĕ fie rĕscumpĕratŭ din mâna jidovilorŭ în care totŭ mereu ajunge. Așa a fostŭ acésta în Ungaria multe sute de anĭ și așa va fi încă cine scie câte sute. Așa ni-e disposițiunea unguréscă spre liberalismŭ.

Pentru poporulŭ maghiarŭ dreptŭ recompensă pentru atâte sarcinĭ se face măcarŭ atâta, că-i se făcŭ scolĭ i se înaintéză deșteptarea și i se dă îndemnŭ a se lăudá că e maghiarŭ, dar pentru celelalte nicĭ atâta.

Când va ajunge dar poporulŭ din Ungaria între asemenĭ împrejurărĭ la acea cultură și stare materială, care este de lipsă, că înmulțândŭ clasa burgeoasiei se pótă fi purtatorulŭ liberalismului? In vecĭ.

Nu plângețĭ decĭ, domnilorŭ, asupra bólei acelui fetŭ, care încă nu s'a născutŭ, ba nicĭ nu este speranță ca sĕ va nasce îngrabă.

Conflictulŭ anglo-rusŭ.

Foile ruse au începutŭ a deveni nerăbdătóre. Ele cerŭ, ca conflictulŭ sĕ se resólve odată, fiă pe cale pacĭnică, fiă prin rĕsboiu. E timpulŭ, ḑicŭ ele, sĕ se pună capĕtŭ jocului. Ceea ce a începutŭ Anglia, trebue s'o ducă Rusia la sfêrșitŭ. »Nowosti« scrie, că deórece rĕsboiulŭ cu Anglia nu se póte înlăturá pe o lungă durată, ar fi mai bine sĕ se preîntêmpine periculŭ acuma. Numita fóiă e convinsă, că chiar și cea mai pacĭnică societate rusésca ar salutá cu mulțămire orĭ ce scire despre o înaintare a trupelorŭ transcaspice.

„Przeglond“ a primitŭ dela corespondentulŭ sĕu din Petersburg, care de regulă e bine informatŭ, scirea că mereu se trimitŭ trupe la Samarcand. La cererea lui Alikhanov s'a trimisŭ și unŭ despărțĕmêntŭ de pontonierĭ. In Astrahan s'au concentratŭ pe Marea caspică tóte corăbiele comerciale închiriate de intendantura rusă.

„Vossische Zeitung« aduce din Londra scirĭ fórte alarmatóre. S'ar fi datŭ ordinŭ, ca flota sĕ fiă gata de plecare, trupele de marină din Sudanŭ sĕ se întórcă, ér cuirasata »Ajax« sĕ plece, dar fără sĕ se scie unde. In ḑilele din urmă ale lui Aprilie, Anglia a convocatŭ nu numai reservele pentru armata de uscatŭ în numĕrŭ de 50,000 ómenĭ, ci și reservele marinei în numĕrŭ de 32,000 ómenĭ. In tabĕra dela Aldershot domnesce cea mai mare

activitate, se instruéză recruţĭ şi se esercitéză reserviştĭ. In arsenalele dela Plymouth şi Chatam se lucréză la echiparea cuirasatelorŭ, crucerelorŭ, torpilarelorŭ şi corăbielorŭ de transportatŭ trupe. Anglia póte opune fiecărui crucerŭ rusŭ cincĭ crucere englese. Prin urmare ce privesce puterea maritimă, Anglia e superióră Rusiei. Ce privesce însă armata de uscatŭ, Rusia întrece mult pe Anglia, dar referinţele solului, provisionarea armatei şi alte greutăţĭ suntŭ în desavantagiulŭ Rusiei.

Vijelia s'apropiă.

(Coresp. part. a »Gaz. Trans.)

Bucurescĭ, 29 Aprilie (2 Maiu) 1885.

Vijelia s'apropiă cu iuţélă. Desele întrevederĭ ale împĕraţilorŭ şi multele călĕtorii ale diplomaţilorŭ de când e lumea au fostŭ presemnele unorŭ furtunĭ apropiate.

Nu e de multŭ de când cei trei împĕraţĭ: alŭ Germaniei, Austro-Ungariei şi Rusiei s'au întêlnitŭ la Skiernevice. Lumea laică nu da mare însemnătate întêlnirii, dar cei mai bine iniţiaţĭ în ale politicei se temeau, că întrevederea dela marginea Poloniei rusescĭ va avea, décă şi nu în totalŭ, dér celŭ puţinŭ în parte, aceleaşĭ urmărĭ în privinţa »Porţilorŭ Orientului« ca şi întrevederea dela Reichstadt.

Incurcătura iscată între Anglia şi Rusia în estremulŭ Orientŭ, în fundulŭ Asiei, pare a justifica pe ḑi ce merge prevederile acelora, carĭ desŭ de vreme îndemnau micele state dela gurile Dunării, ca sĕ ia mĕsurĭ de întărire în întru şi în afară.

Rĕsboiulŭ odată isbucnitŭ în Afganistanŭ cu anevoie va rĕmâné localisatŭ în Asia. Elŭ pre uşorŭ póte sĕ bântue mai cu sémă în Orientulŭ Europei.

Orĭ ce încordărĭ şi silinţe ale diplomaţiei europene pe lângă Pórta otomană, ca sĕ rĕmâie neutră în casulŭ unei ciocnicĭ între Englesĭ şi Ruşĭ, cu greu vorŭ avé succesulŭ doritŭ.

Turcia temându-se că la Skiernevice îi s'a cântatŭ »vecĭnica pomenire« cu privire la restulŭ provincielorŭ pe care le mai are în Europa, că Austria înţelésă pe deplinŭ cu Germania şi Rusia la momentulŭ datŭ va înaintá până la Salonicŭ, e neapĕrată presupunerea că ea ar nutrí simpatii pentru Anglia, şi chiar décă nu se va declara pe faţă ca aliată a ei, totuşĭ este bănuită că stă la pândă, pentru ca la minutulŭ datŭ şi binevenitŭ sĕ se alăture lângă Anglia şi sĕ se arunce ca leulŭ turbatŭ asupra Rusiei.

In faţa acestei împrejurărĭ, se ḑice, că Rusia ar voí sĕ ia mĕsurĭ militare pe Marea-Négră, în specialŭ la gurile Dunării şi în peninsula balcanică, mĕsurĭ, carĭ în totŭ timpulŭ câtŭ va ţiné rĕsboiulŭ la porţile Heratului, sĕ facă pe Turcia a nu se puté mişca din locŭ şi Anglia sĕ rĕmâie singură ca parte beligerantă.

Rusia se îndoiesce în sinceritatea promisiunilorŭ Porţii de a rĕmâné neutră şi, pentru ca legăturile de neutralitate încheiate de diplomaţĭ sĕ rĕmâie respectate în cursulŭ rĕsboiului, diplomaţii în timpurile nóstre s'au deprinsŭ a pune armata la pândă séu cum sĕ ḑice în terminii diplomaţiei: a mobilisá şi a pune unŭ corpŭ de observare în contra acelora, carĭ suntŭ bănuiţĭ.

Unde va pune Rusia acestŭ corpŭ de observare în contra Turciei? Acésta e cestiunea ḑilei şi dela deslegarea ei atêrnă, décă statele dela »Porţile Orientului« vorŭ fi séu nu trase, în circumferinţa mişcărilorŭ militare ale părţilorŭ beligerante.

Se scie, că mai deunăḑĭ Anglia a trimisŭ la Constantinopole pe celŭ mai bunŭ alŭ sĕu diplomatŭ şi celŭ mai bine vĕḑutŭ de Pórtă, pe d. Withe, ambasadorulŭ M. S. Reginei Engliterei la Bucurescĭ.

Misiunea d-lui Withe se pare a avé o gravitate şi importanţă estraordinară, mai cu sémă acésta se póte judecá din acelŭ punctŭ de vedere, fiindcă fiinţa de faţă a d-lui Withe la Constantinopole a pusŭ repede în mişcare pe diplomaţii Rusiei. Firulŭ demersurilorŭ lorŭ diplomatice pare a fi mai întinsŭ, din St. Petersburg prin Bucurescĭ şi Sofia la Constantinopole, pentru a contrabalanţá acţiunea politică a Angliei.

Aḑĭ diminéţa se vorbea în cercurĭ fórte restrînse, că Rusia ar voí sĕ-şĭ pue unŭ corpŭ de armată la gurile Dunării, şi unŭ altŭ corpŭ sĕ-lŭ trimită în Bulgaria pentru a ţiné, în orĭ ce casŭ, în nelucrare, séu cum se ḑice în eşecŭ, pe Turcia. Pentru atingerea acestui scopŭ alŭ ei, ar fi făcutŭ încă erĭ demersurĭ la Bucurescĭ pentru trecerea oştirilorŭ sale prin ţéra românéscă.

Scirile rĕspândite totŭ aḑĭ diminéţă mai spunŭ, că guvernulŭ românŭ ar avé de gândŭ, ca peste câteva ḑile sĕ convóce corpurile legiuitóre, pentru ca în conformitate cu gravitatea situaţiunei sĕ chibzuiască asupra atitudinei politice a Regatului românŭ.

In calitate de ḑiaristŭ am ţinutŭ de datoria mea de-a înregistra aceste sgomote, carĭ au încă trebuinţă de confirmare, de aceea trebue primite cu multă reservă şi sub beneficiulŭ de inventarŭ.

Piaţa nóstră stă fórte rĕu. Efectele publice, hârtiile de valóre scadŭ necurmatŭ. Agiulŭ aurului se urcă. Afacerile stagnéză cu desevêrşire şi, décă situaţiunea politcă nu se va limpeḑí într'unŭ felŭ séu intr'altulŭ, adecă: »pace séu rĕsboiŭ,« crisa va continuá şi va mai face încă multe victime.

Póte acestea suntŭ presemnele unei apropiate vijelii.

SCIRILE ḐILEI.

Aflămŭ, că consululŭ generalŭ alŭ României la Pesta plecândŭ la Bucurescĭ n'a fostŭ de faţă la deschiderea esposiţiunei. Despre acéstă deschidere amŭ primitŭ unŭ raportŭ specialŭ, pe care îlŭ vomŭ publica în numĕrulŭ viitorŭ.

—0—

In întrunirea de Sâmbăta trecută a Societăţei tinerilorŭ comercianţĭ românĭ, ce s'a ţinutŭ în localulŭ Casinei române la 8 óre séra, a vorbitŭ d. Grigorie Birea despre causele crisei comerciale ce bântue astăḑĭ părţile nóstre şi despre remediele ei; ér d. Neculae Ciurcu a vorbitŭ despre demnitatea omului.

—0—

Ni se scrie, că la 30 Aprilie n. în Teaca şi pe hotarulŭ ei punctŭ la 12 óre o furtună cu ghiaţă, care a ţinutŭ ḑece minute, a nimicitŭ cu deşĕvêrşire viile, grădinile de pomĭ şi florĭ. In sĕmĕnăturile de tómnă, carĭ suntŭ fórte micĭ şi slabe, n'a pututŭ face pagubă. Locuitorii suntŭ fórte îngrijaţĭ.

—0—

»Românulŭ« scrie următórele: »Suntemŭ informaţĭ, că d. I. Brătianu, preşedintele consiliului de miniştri, în faţa temerilorŭ de rĕsboiu şi a crisei financiare ce bântue Europa, a decisŭ a suspenda punerea în aplicare a legei, care autorisă pe guvernŭ a face nouĕ construcţiunĭ în sumă de peste 10 milióne. Se ḑice, că asemenea se vorŭ suspenda şi aplicăţiunile legilorŭ pentru construcţia podului peste Dunăre, a îmbunătăţirei portului Constanţa şi chiar aceea pentru construcţia podurilorŭ pe linia Buzĕu-Mărăşescĭ.«

—0—

Se ḑice, că corpurile legiuitóre vorŭ fi convocate în sesiune extraordinară pentru ḑiua de 5 Mai.

—0—

»Voinţa Naţională« spune, că vasulŭ torpilarŭ austriacŭ, care s'a vĕḑutŭ mergêndŭ în susulŭ Dunării, nu are cu dênsulŭ nicĭ o torpilă, nicĭ muniţiunĭ de rĕsboiu; elŭ este unŭ vasŭ modelŭ destinatŭ pentru esposiţiunea din Pesta, şi guvernulŭ austro-ungarŭ a cerutŭ cuvenita autorisare guvernului românŭ pentru trecerea lui prin apele române. Nicĭ unŭ torpilarŭ nu 'lŭ va urma.

—0—

Ḑiarele din România spunŭ, că a plouatŭ mai în tótă ţéra. Sĕmĕnăturile suntŭ mai pretutindenea fórte frumóse.

—0—

Amŭ comunicatŭ într'unulŭ din numerile trecute ale fóiei nóstre, că profesorulŭ din Pesta Hermann Bamberger séu pe unguresce Vambery s'a dusŭ în Anglia, unde ţine conferinţe despre Ruşĭ. In conferinţa ce a ţinut'o în Sheffield a vorbitŭ mai ântéiu despre bunătatea şi nobleţa, ce a arĕtat'o naţiunea englesă totdéuna naţiunei unguresci, care e de acelaşĭ gândŭ cu Anglia, atacată acum de acelaşĭ tiran, care distruse odinióră independenţa Ungariei. Vambery arată apoi, că Rusia urmăresce planulŭ de a pune mâna pe India. Anglia sĕ nu se lase, a ḑisŭ Vambery, dacă nu voesce sĕ ajungă o putere de rangulŭ alŭ doilea ca Olanda; Germania şi Ruşia îi vorŭ împărţi puterea şi comerţulŭ. Acum Vambery se află în Londra, unde încă va ţiné o conferinţă.

—0—

D. adv. Lengĕrŭ ne trimite o întêmpinare la o notiţă, ce a apărutŭ în numĕrulŭ de Sâmbătă alŭ fóiei nóstre. D-sa contestă esactitatea acelei notiţe afirmândŭ, dar neaducêndŭ deocamdată nicĭ o dovadă contrară. Până ce d. Lenger va găsi timpŭ de a ne da „ampla» informaţiune ce o promite, menţinemŭ cele ḑise în memorata notiţă. Intêmpinarea din cestiune sună astfelŭ:

D-le Redactorŭ! In numĕrulŭ 89 din 20 Aprilie a. c. alŭ »Gazetei Transilvaniei‘ aţĭ publicatŭ între „Scirile Ḑilei«, că eu aşŭ fi făcutŭ tóte încasările cu ocasiunea serbărilorŭ Asociaţiunii Transilvane în anulŭ 1883. Acéstă comunicare este cu totulŭ falsă. Binevoiţĭ, D-le Redactorŭ, până la o mai amplă informaţiune a publica aceste rêndurĭ în procsimulŭ numĕrŭ alŭ ḑiarului d-vóstră. Cu stimă.

Braşovŭ în 2 Mai 1885. Ioanŭ Lengĕrŭ.

—0—

In Lemberg s'a împrăştiatŭ sgomotulŭ, că oratorii rutenĭ la serbarea lui Metodiu, cari acum se află încă în Varşovia, la întórcerea lorŭ în Galiţia vorŭ fi arestaţĭ.

—0—

Principele Alexandru alŭ Bulgariei 'şĭ-a esprimatŭ printr'o telegramă, cu ocasiunea serbării lui Metodiu, recunoscinţa sa şi a poporului bulgarŭ către Ţarulŭ, esprimându'şĭ dorinţa, ca marea putere slavă ortodoxă sĕ propăşéscă cu norocire. Ţarulŭ a mulţămitŭ totŭ prin telegramă şi a declaratŭ, că religiunea şi înrudirea de sânge va fi o garanţiă pentru strînsa legătură între Rusia şi Bulgaria.

Dela dieta ungară din Budapesta.

Discuţiunea asupra interpelaţiunilorŭ domnilorŭ deputaţĭ românĭ naţionalĭ V. Babeşŭ şi P. Truţa.

Acésta discuţiune s'a ţinutŭ în şedinţa camerei deputaţilorŭ dela 29 Aprilie a. c. şi fiindŭ pentru noi de mare importanţă atâtŭ cele spuse şi enunicate de d lŭ ministru-preşedinte Col. Tisza, câtŭ şi reflesiunile făcute de d-nii interpelanţĭ, reproducemŭ tóte vorbirile în traducere câtŭ mai completa şi esacta, pentru ca sĕ pótă fi apreţiate şi de publiculŭ nostru românescŭ.

Min.-preşedinte Coloman Tisza: Onor. Cameră! Rĕmânŭ în seria în care a binevoitŭ a mĕ provocá onorabilulŭ d. preşedinte. Voiu rĕspunde decĭ mai ântêiu la interpelaţiunea d-lui deputatŭ P. Truţa. (Citesce în totŭ cuprinsulŭ lorŭ întrebările relative la oprirea serviciului divinŭ în biserica română gr. or. din Lupşa în Transilvania, apoi ḑice:)

Mai nainte de tóte trebue sĕ constatŭ douĕ lucrurĭ, ântêiu: aceea, că naţionalităţile în viaţa socială, peste totŭ séu desclinitŭ în Transilvania, ar fi persecutate sistematicŭ din partea societăţii maghiare, séu a funcţionarilorŭ publicĭ, séu a jurnalisticei, nime nu póte sĕ scie, (Aşa este!) căcĭ nu esistă! şi acusarea este de totŭ fără temeiu şi nedréptă. (Viue aprobărĭ.) Pentrucă în lume nu esistă o mai mare libertate de mişcare ca şi în Ungaria. (Adevĕratŭ, aşa este!) A doua: Asemenea neadevĕrŭ este, că în comuna Lupşa gendarmeria ar fi întratŭ în biserică şi cu baioneta ar fi scosŭ afară atâtŭ pe credincioşĭ, câtŭ şi pe preotŭ In acésta privinţă aveamŭ răpórte de mai nainte, şi în fine informându-ne mai cu deadinsulŭ, ca sĕ nu provocŭ o mai mică autoritate, mĕ mărginescŭ a citá pe însuşĭ protopresbiterulŭ gr. or., care însuşĭ a ridicatŭ plânsórea, dar carele nimicŭ nu scie despre aceea, că gendarmeria a întratŭ în biserică şi a scosŭ pe cineva afară d'acolo, (Mişcare în drépta.) pentru că acésta nu s'a întêmplatŭ. Dar fiindcă, după informaţiunile sigure şi întemeiate, specialŭ în acele ţinuturĭ, sub pretestulŭ de serbărĭ pentru Horia şi Cloşca se pregăteau demonstraţiunĭ în contra statului şi naţiunei maghiare, acestea s'au opritŭ în tótă ţéra, (Aprobărĭ generale) şi au fostŭ oprite şi prin autorităţile bisericescĭ. Avêndŭ suspiciune basată, că în aceea comună serviciulŭ divinŭ de Sâmbătă, în contra oprelii mai înalte, se va celebra Duminecă, acésta s'a înterḑisŭ, nu însĕ în modulŭ afirmatŭ de d-lŭ interpelante, prin scóterea creştinilorŭ din biserică, ɔi]preotu în urma intreḑicerii n'a¦ celebratŭ, ér creştinii reflectaţĭ prin gendarmeriă că în aceea Duminecă nu se va ţiné serviciu divinŭ, s'au întorsŭ liniştiţĭ către casele lorŭ. Acesta este faptulŭ adevĕratŭ. După aceste premise, credŭ că este naturalŭ, cumcă alungarea ómenilorŭ din biserica nu este nicĭ resultatulŭ direcţiunei mele politice, nicĭ alŭ abusurilorŭ organelorŭ mele. — La întrebarea că — plănuit'au creştinii dela aceea biserică vr'o faptă ce ar periclitá esistenţa statului? — rĕspundŭ: prin sine nicĭ decâtŭ; căcĭ statulŭ nu este d'o slăbiciune, ca sĕ-lŭ pótă clătiná o astfelŭ de demonstraţiune; (Aplause) dar a fostŭ intenţionată o manifestaţiune contra ideei de statŭ maghiarŭ, contra rasei naţiunei maghiare. O astfelŭ de întreprindere apoi a o striví în germenulŭ sĕu este dătorinţa fiecărui guvernŭ. (Aprobărĭ generale.) La întrebarea că — ce politică urmăresce faţă cu diferitele naţionalităţĭ, şi — décă Córóna are cunoscinţă de acésta? — am scurtulŭ rĕspunsŭ, că în întrebarea relativă la Córónă se ivesce o armă vechiă, dar ruginită, prin carea se intenţionéză aducerea în contrastŭ a Córónei cu regimulŭ constituţionalŭ, (Aşa este, aşa este!) ceea ce nu va succede d-lui deputatŭ. — In ce privesce părerea şi direcţiunea mea individuală faţă cu naţionalităţile, aceea este: a respectá, încâtŭ concede legea, drepturile fiecăruia; a nu le împedeca desvoltarea între marginile legii; dar atuncĭ şi unde cineva ar trece peste marginile legii şi ar cuteza a se atinge de securitatea statului maghiarŭ, pre câtŭ timpŭ D-ḑeu îmĭ va dá putere, de datorinţă îmĭ ţiu, a-i da peste ghiare. (Aprobărĭ.) Mai adaugŭ, că persecuţiunile sistematice nu am de scopŭ a le curmá, căcĭ nu esistă; (Aprobărĭ în drépta,) pe cetăţenĭ însĕ i voiu lua sub scutulŭ legii, faţă cu orĭ ce agitatorĭ, şi acestŭ scutŭ a fostŭ intenţionatŭ şi prin oprirea serbării lui Horia şi Cloşca. Rogŭ a se luá acestŭ rĕspunsŭ la cunoscinţă. (Aprobărĭ prelungite)

Deput. P. Truţa: Rĕspunsulŭ d-lui min.-preşedinte la interpelaţiunea mea, purcesă din bunŭ sensŭ patrioticŭ cu scopŭ d'a mijlocí o liniscire a îngrijirilorŭ ce a deşteptatŭ trista situaţiune politică de astăḑĭ, peste totŭ nu m'a satisfăcutŭ şi nu-lŭ primescŭ. Unŭ rĕspunsŭ atâtŭ de drasticŭ (Ilaritate în drépta,) mărturisescŭ că nu am aşteptatŭ, dar am fostŭ pregătitŭ la elŭ. Mi-amŭ făcutŭ interpelaţiunea ca membru alŭ acestei Case şi adevĕratŭ representante alŭ acestei patrie, cerêndŭ desluşirĭ, — (Strigărĭ din drépta: le-ai primitŭ!) eu din a mea parte nu ţiu lucru cuviinciosŭ şi potrivitŭ, ca unŭ ministru, care are a guverna păzindŭ echilibrulŭ între concetăţenĭ, sĕ se producă prin astfelŭ de rĕspunsurĭ drastice. (Strigărĭ: dreptŭ are!) De almintrea deşi sunt unŭ tênerŭ membru alŭ parlamentului, sciu totuşĭ că drastica este arma cea mai puternică. (Aprobărĭ.) Naţionalităţile se suspicionéză continuu, dar eu cerŭ sĕ se arate fapte. (Strigărĭ din drépta: serbarea lui Horia şi Cloşca.) La rêndulŭ meu voiu rĕspunde şi la acésta. Se facŭ acusărĭ, că gravitéză în afară, că propagă idei antipatriotice, etc. dar fapte doveditóre nu se aducŭ, şi totuşĭ faimele nu mai încétă. Inainte cu 10 anĭ d-lŭ ministru faţă cu fostulŭ deputatŭ Politŭ a dechiaratŭ, că Ungaria şi guvernulŭ sĕu posede destulă putere, ca sĕ sdrobéscă pe contrarii sĕi naţionalĭ (Drépta: aşa!) Totuşĭ de 10 anĭ nu se scie sĕ fi sdrobitŭ pe vr'unŭ naţionalistŭ. Ce dovedesce acésta? Aceea că — nu suntŭ inimicĭ ai

statului. Şi eu încredinţezŭ pe d-lŭ ministru preşedinte, că póte rĕmânea încă 10, 20 seu 30 'anĭ în posiţiunea sa, totŭ nu-i va succede ‸a turtí la părete pe cineva. Precum am dechiaratŭ în motivarea interpelaţiunei mele, susţiu şi acuma că rĕulŭ provine d'acolo, fiindcă atâtŭ societatea, câtŭ şi jurnalistica, precum şi abusurile organelorŭ statului nu mai înceṫă cu denunţările şi agitările contra naţionalităţilorŭ; mĕ angagiezŭ a dovedi acésta ocasionalminte ca date autentice. Acele denunţărĭ şi agitărĭ facŭ imposibilă o apropiare între naţiunea domnitóre şi celelalte naţionalităţĭ; căcĭ în urmă iritarea vine reciprocă şi resultatulŭ este, că tótă viaţa nóstră publică se consumă prin agitaţiunĭ şi certe, cari n'au sfêrşitŭ, pentru că guvernulŭ dândŭ credĕmêntŭ tuturorŭ denunţărilorŭ, orĭ de unde ar veni ele, ţine contŭ de ele şi conformŭ îşĭ direge politica. Privindŭ rĕspunsulŭ d-lui ministru-preşedinte în fondulŭ interpelaţiunei, eu credŭ că acela este basatŭ eschisivŭ pe rapórtele oficialĭ ale culpabililorŭ. D'aceea eu aşŭ dori, sĕ se facă o investigaţiune cât mai severă în scopulŭ de a se constata, cum întru adevĕrŭ s'au întêmplatŭ lucrurile? — On. Casa! Décă ar studia cineva cu seriositate viaţa nóstră socială şi cestiunea naţionalităţilorŭ în acestŭ statŭ, am deplina convingere, că cu totulŭ altfelŭ ar coprinde relaţiunile nóstre; căcĭ — ce pretindŭ naţionalităţile în acéstă patriă? Ele nu aspiră la putere şi domniă; pretensiunea lorŭ se màrginesce chiar la aceea ce domnulŭ ministru-preşedinte vorbalminte a recunoscutŭ a le compete, ca între marginile legilorŭ şi conformŭ împrejurărilorŭ sĕ se pótă desvolta, sĕ 'şĭ póta conserva naţionalitatea şi asecura esistenţa. Acésta este totulŭ. Când acésta realminte li se va îndeplini, plânsorile vorŭ înceta. Regretŭ că neînţelegerile şi certele dintre noi sunt a se atribui agitărilorŭ şi abusurilorŭ oficióse şi jurnalisticei; décă ne vomŭ emancipa de sub influinţa acestora, apropierea va fi posibilă.

Dep. Visi Imre: (redactorulŭ lui »Nemzet«. Traducĕtorulŭ.) »Tribuna!«

P. Truţa: »Tribuna« şi »Nemzet«, una ca şi alta în punctulŭ agitaţiunii. (Ilaritate). Decĭ tocmai sĕ ne emancipămŭ de sub influinţa atât a »Tribunei« cât şi a lui »Nemzet«. Incheiŭ mai dicêndŭ odată, că în meritulŭ rĕspunsului ministerialŭ, adevĕrulŭ ar trebui sĕ se constate printr'o investigaţiune; atuncĭ d. ministru se va convinge, că faptulŭ s'a petrecutŭ de totŭ altfelŭ de cum l'a enarat după raporturile oficiale. D'aceea rĕspunsulŭ ce mi-a datŭ nu 'lŭ iau la cunoştinţă

Urméză rĕspunsulŭ d-lui ministru-preşedinte la interpelaţiunea deputatului V. Babeşiu.

Ministrulŭ preş. Coloman Tisza: On. Casă! Din interpelaţiunea d-lui deputatŭ V. Babeşiu, numai o parte mĕ privesce pe mine, şi numai la aceea voiu rĕspunde — fórte scurtŭ. Dlŭ deputatŭ luândŭ îndemnŭ din cuprinsulŭ interpelaţiunei dela 4 Fev. a d-lui Orbán Balázs, a adresatŭ întrebărĭ cătră Ministrulŭ justiţiei, apoi şi cătră mine acelea: décă ca Ministru de 10 anĭ pentru interne, în acestŭ timpŭ alŭ funcţionării mele am descoperitŭ unde-va printre naţionalităţĭ conspiraţiunĭ secrete în contra statului? Ce felŭ au fostŭ acelea? In ce modŭ şi cu ce succesŭ am dispusŭ urmărirea acelora? Ér décă atarĭ nu s'au pututŭ descoperí, ce este causa, de se totŭ scornesc şi propagă faime despre esistenţa lorŭ, prin foile maghiare, prin politicii maghiarĭ, şi sĕ denunţă chiar şi în acéstă Casă?« On. Cameră! Lasŭ sĕ judecaţĭ înşi-vĕ, décă este cu cale, ca mai vêrtosŭ despre cele ce se întêmplă aicĭ între noi, sĕ se dică că suntŭ scornirĭ şi denunţărĭ. Declarŭ însă din parte-mĭ, că unorŭ anumite mişcărĭ li se atribue de multe ori o importanţă esagerată, repetŭ acésta, căcĭ — har Domnului, acelea nu merită acea atenţiune ce li se dă. (Aşa este! din drépta.)

De altmintre eu, de când sunt ministru, am petrecutŭ cu atenţiune activitatea naţionalităţilorŭ, cu cea mai deplină bunăvoinţa acolo, unde ele, între marginile legilorŭ, s'au nisuitŭ spre binele lorŭ propriu, dér mărturisescŭ, că le-amŭ urmăritŭ cu cea mai m re vigilaţiă şi acele tendinţe, cari voiau a eşi din marginile legilorŭ.

Conspiraţiune — ce e dreptŭ, numai una am descoperitŭ, şi a fostŭ şi acesta unŭ astfelŭ de casŭ, unde de multŭ am observatŭ lucrarea, dér n'am disŭ nimĕnui nimicŭ, urmândŭ esemplulŭ acelui grădinarŭ, carele vĕdêndŭ lucrarea sobolului, nu face larmă, ci pândesce pănă-şĭ scóte capulŭ şi atuncĭ îlŭ taia. (Viuă plăcere şi ilaritate în drépta).

Astfelŭ am urmatŭ atuncĭ, astfelŭ voiu urmá şi în viitorŭ. Conspiraţiunea aşadér — afară de aceea, alta n'am descoperitŭ, că décă descoperiamŭ, procedamŭ întocmai. Dér aceea nu se póte negá, că acea lucrare a acelorŭ atinşĭ sobolĭ (cârtiţe) se continuă de multe orĭ prin multe locurĭ. Unde, când şi în ce mĕsură, acésta n'o spunŭ. Incredinţezŭ însĕ pe d-lŭ deputatŭ, că o urmărescŭ ca atenţiune. sciu şi aceea, că cine o facŭ mai vêrtosŭ, dér aşteptŭ pănă-şĭ scotŭ capulŭ la lumină, şi atuncĭ ne vomŭ trage socotéla. Ăsta-mĭ e rĕspunsulŭ. (Plăcere şi aprobare generală). (Va urma).

Inchisiţiunea maghiară

Cluşŭ 1 Maiu 1884.

In Nrulu 80 alŭ preţuitului diarŭ ce redigeţĭ aţĭ avutŭ bunătatea a publica corespondinţa mea intitulată „Inchisiţiunea la universitatea din Cluşiu", carea pe lângă altele a conţinutŭ şi sentinţa senatului universitarŭ din locŭ, adusă asupra tinerilorŭ românĭ, carĭ au gratulatŭ d-nilorŭ redactorĭ achitaţĭ: Bariţiu şi Slavicĭ. In acea corespondenţă am fostŭ amintitŭ şi aceea că tinerii românĭ au înaintatŭ recursŭ, contra acelei sentinţe prea aspre şi nedrepte, la iscoditorulŭ dictatorialŭ şi adevĕratulŭ ei autorŭ, doctorului maestru de desnaţionalisare şi asuprire a Nemaghiarilorŭ, ilustrului Trefort. Tot acolo am fost combinatŭ că resultatulŭ recursului va fi nefavorabilŭ, trăgêndŭ conclusiune din precedentele casurĭ precum şi din dreptatea evidentă unguréscă. Acéstă combinaţiune a fost fórte gîcită, după cum arată rescriptulŭ ministerialŭ de mai josŭ, tradusŭ fidelŭ în românesce şi comunicatŭ tinerilorŭ studenţĭ adĭ în 1 Maiu:

Ministrulŭ reg. ung. de culte şi instrucţiune publică.

Nru. 716. »Insciinţarea cu data 7 l. c. Nru. 784 în causa disciplinară a lui Silvestru Moldovanŭ şi consoţilorŭ sĕi ascultătorĭ de universitate împreună cu tóte actele aparţinătóre aceleia, le retrămitŭ pentru mai departe disposiţiune cu acelŭ adausŭ, că decisiunea disciplinară adusă în causa acésta prin senatulŭ universitarŭ in a 8-a şedinţă estraordinară ţinută la 26 Martie a. c., în urmarea motivărei ei (indokainál fogva) are sĕ rĕmână valabilă (helybenhagyandonak) în întregŭ cuprinsulŭ ei, şi recursulŭ înaintatŭ din partea lui Silvestru Moldovanŭ, Constantin Popŭ, Valeriu Morariu, Eugeniu Branŭ, Leonŭ Scridonŭ, Octavianŭ Boerŭ, Nestorŭ Simonŭ şi Paulŭ Svinţiu contra aceleia, aflu de bine a-lŭ respinge (elutasitandónak találtam). Mai departe după ce pedepsiţii, conformŭ § 105 din regulamentulŭ disciplinarŭ prin acéstă decisiune disciplinară, sunt a se despoia (meg fosztandok) şi de stipendiile de carĭ se au împărtăşitŭ pân'acumŭ; prin urmare stipendiulŭ de statŭ în suma de 300 fl. v. a. conferitŭ lui Silvestru Moldovanŭ ascultatorŭ absol. de filosofiă prin ordinaţiunea mea de dtto 8 Octomvre anulŭ trecutŭ Nr. 37259 şi pre anulŭ de rigurόse 1884/5, şi legatŭ de universitatea din Cluşiu, îlŭ detragŭ, şi ordinaţiunea mea memorată prin acésta o dechiarŭ de nevalabilă, ér stipendiele lui Eugeniu Branŭ ascul. de dreptŭ în suma de 63 fl. din fundaţiunea Remonţiană îlŭ oprescŭ pre calea oficiului de dare, apoi alŭ lui Nestorŭ Simonŭ, Valeriu Morariu, Leonŭ Scridonŭ juriştĭ, precum şi a lui Constantinŭ Popŭ ascult. de sciinţele naturale de câte 200 fl. din fondulŭ scolasticŭ năsĕudénŭ, în fine stipendiulŭ de 400 fl. v. a. din fundaţiunea „Simione Tanco« de care s'au împărtăşitŭ Paulŭ Svinţŭ ascult. de filosofiă în anulŭ alŭ 2-lea le detragŭ prin (autorităţile) patronatele respective, pe timpulŭ restantŭ încă alŭ acestui anŭ scolasticŭ şi observezŭ că chitanţele acestora pentru durata timpului arătatŭ sĕ nu se vidimeze cu clausula prescrisă în regulamentŭ.«

Budapesta, 20 Aprilie 1885.

Trefort, m. p.

O judecată mai nedréptă nu credŭ sĕ se fi pututŭ aduce nicĭ în acele timpurĭ, când legea şi dreptatea nu avéu nicĭ o valóre. Judecăţĭ asemenea acesteia singurŭ numai la şoviniştii maghiarĭ astă-dĭ la putere încă, în acestŭ seclu numitŭ alŭ luminei, mai întêmpinămŭ. Acestea servescŭ ca documentŭ că cultura naţiunilorŭ civilisate europene n'a avutŭ asupra acestora pre lângă tóte frecările mai nicĭ o influinţă în ceea ce privesce desvoltarea sêmţului de dreptate şi de echitate.

După cum apare invederatŭ şi din rescriptulŭ de mai susŭ maestrulŭ Trefort iea dela aceştĭ tinerĭ suma de 918 fl. v. a., pentru ce faptŭ? este elŭ în dreptŭ? şi ce a intenţionatŭ prin acésta? Lasŭ sĕ judece publiculŭ cetitorŭ. Adaugŭ numai atâtŭ că mai toţĭ junii din cestiune fiindŭ astfelŭ lipsiţĭ de unicele mijlóce de subsistinţa după cum sum informatŭ ne avêndŭ cu ce trăi în Cluşiu suntŭ hotărîţĭ a părăsi Universitatea, suntŭ constrînşĭ a-şĭ perde semestrulŭ şi a se depărta cătră casă; unica speranţă ce i nutresce este că naţiunea ai cărei fii fidelĭ suntŭ şi vorŭ fi le va luá în deplină considerare starea de compătimitŭ în care se află. Se mângăe cu toţii, după cum se mângăie întréga nóstră naţiune în speranţa timpurilorŭ viitóre mai bune precum şi în dicerea lui Virgilŭ (Aenaida C. II.) »dabit deus his quoque finem.«

Munteanu.

Rusia şi peninsula balcanică.

Corespondentulŭ din Petersburg alŭ diarului „Przeglond« a trimisŭ următórea telegramă, care ne lămuresce asupra vederilorŭ actuale ale Rusiei faţă cu peninsula balcanică:

»D. Giers a declaratŭ, în numele Ţarului, ambasadorilorŭ Austro-Ungariei şi Turciei, că Rusia va face totulŭ, pentru ca elementele binevoitóre ei din peninsula balcanică sĕ linişteścă spiritele agitate din Macedonia. Ministrulŭ şi-a esprimatŭ părerea sa de rĕu asupra politicei neleale a Serbiei; faţă cu Rusia acea politică nu e liberă de imputărĭ. Totŭ aşa de nerecunoscĕtóre — ar fi disŭ Giers — se va arătá acéstă ţéră şi faţă cu Austro-Ungaria. Elŭ are motive a admite, că se aştéptă numai timpulŭ potivitŭ, pentru ca sĕ se aducă, în modŭ forţatŭ, la valore aspiraţiunile de mare Serbiă; este necesarŭ sĕ se facă atentŭ guvernulŭ grecescŭ la aceea, că nisuinţele paneleniste nu corespundŭ nicĭdecum posiţiunei ce o ocupă Grecia în confederaţiunea statelorŭ europene. In urmă, capulŭ oficiului de esterne rusŭ asigură, că Rusia nu doresce cu mai mare dorŭ, decâtŭ de a se menţiné pacea celŭ puţinŭ în Europa. O înţelegere personală a monarchilorŭ ar fi fórte de doritŭ.«

E aprópe sigurŭ prin urmare, că dacă Rusia amână inceperea rĕsboiului cu Anglia, o face acésta numai de témă, ca nu cumva, în absenţa ei din Europa, sĕ se întêmple niscaiva schimbărĭ în peninsula balcanică, care nu i-arŭ conveni nicĭdecum. Dacă se va amĕná însă rĕsboiulŭ până la o nouă intêlnire a monarchilorŭ, nu se scie; dar se póte întêmplá ca în privinţa peninsulei balcanice sĕ se tracteze între cei trei monarchĭ pe cale diplomatică prin ambasadorii lorŭ, fără a fi necesară o apropiată intêlnire.

ULTIME SCIRI.

Se scrie din Peterburg, că în fiecare di se ţinŭ consilii de rĕsboiu sub preşedinţa Ţarului.

Casele comerciale englese din Odessa începŭ a'şĭ descurca şi regula afacerile. In casulŭ unui rĕsboiu supuşii englesĭ vorŭ fi puşĭ sub scutulŭ consulului italianŭ.

Consiliulŭ de ministri, ce s'a ţinutŭ Vinerĭ în Petersburg sub preşedinţa Ţarului, a hotărîtŭ că nu póte desaproba pe generalulŭ Komarov.

SCIRĬ TELEGRAFICE.

(Serv. part. alŭ »Gaz Trans.«)

Pesta, 4 Maiu. — Maiestatea Sa apărù erĭ diminéţă la 7 óre, însoţitŭ de părechia princiară de corónă şi de archiducĭ, în esposiţiune, visitá în trécĕtŭ paviliónele, obiectele esposiţiunii, esprimându-şĭ de repeţite orĭ mulţămirea şi rĕmase pănă la 1½ óre după amédĭ. Părechea princiară de corónă asistà după amédĭ la alergările de cai, ér séra la strălucita serată din castelulŭ regalŭ, la care a luatŭ parte întréga diplomaţiă, notabilităţile politice şi scienţifice, precum şi mulţĭ esposanţĭ. Curtea apărù la 9 óre şi rĕmase pănă la 11 óre. Maiestatea Sa, AA. LL. prinţulŭ şi princesa de corónă au convorbitŭ cu mulţĭ dintre cei de faţă.

DIVERSE.

Inaintea tribunalului corecţionalŭ. — Unŭ individŭ este adusŭ înaintea tribunalului corecţionalŭ pentru furtŭ.

— D-le preşedinte, advocatulŭ meu nu este aci, vĕ rogŭ sĕ amênaţĭ procesulŭ.

— Şi ce ar putea sĕ dică advocatulŭ d-tale, de vreme ce ai fostŭ prinsŭ în flagrantŭ delictŭ?

— Tocmai acésta, d-le preşedinte, aş voi s'audŭ şi eu.

***

O Pompeiă americană. — Nisce lucrătorĭ, carĭ săpau unŭ puţŭ de mină aprópe de Moberly, Missuri, au descoperitŭ la 360 picióre adêncime unŭ vechiu oraşŭ care este acoperitŭ c'unŭ stratŭ grosŭ de lavă ce forméză d'asupra'i unŭ felŭ de boltă. Trămiţându-se îndată o scire despre acéstă descoperire la Moberly, unŭ numĕrŭ de notabilĭ din acestŭ oraşŭ au întreprinsŭ esploraţiă, care a ţinutŭ 12 óre. Esploratorii credŭ că n'au vĕdutŭ în acestŭ spaţiu de timpŭ de câtŭ o mică parte din oraşŭ. Stradele pe care le-au percursŭ erau fórte regulate, avêndŭ de amêndouĕ părţile nisce zidurĭ gróse. Ei au intratŭ într'o sală de 30 de picióre lărgime şi 100 lungime, garnită cu băncĭ de piatră şi unde se află o mare cantita de instrumente mecanice. In mai multe clădirĭ suntŭ statue făcute d'o composiţiune, care sémănă cu bronzulŭ, dér puţinŭ mai închisă. In mijloculŭ unei curţi marĭ se află o fântână de piatră, de unde curge o apă, din care au bĕutŭ esploratorii; ei au găsitŭ, că ea are unŭ mirosŭ de varŭ. Lângă fântână se află părţĭ dintr'unŭ scheletŭ de omŭ. Osele unui piciorŭ au fostŭ mĕsurate de unulŭ din ei, femurulŭ este lungŭ de patru picióre şi jumĕtate şi tibia de patru picióre şi trei degete, de unde resultă că omulŭ a trebuitŭ sĕ aibă o înălţime de trei orĭ mai mare decâtŭ înălţimea mijlocie din dilele nóstre. Esploratorii au mai zăritŭ cuţite de bronzŭ şi de silex, ferestraie de metalŭ şi mai multe alte instrumente a cărorŭ lucrare, deşi grosolană, comparată cu aceea a fabricanţilorŭ de astădĭ, denotă o stare înaintată de civilisaţiă. Se va face în curêndŭ o a doua esploraţiă.

***

NECROLOG. — *Dr. Ioanŭ Cotoţiu,* advocatŭ în Şomcuta mare, după unŭ morbŭ greu de 4 lunĭ, în 28 Aprile a. c. la 2 óre după amiadĭ, în etate de 28 de anĭ, 'şĭ-a datŭ sufletulŭ în mânile Creatorelui.

Fiă-i ţĕrîna uşóră şi memoria binecuvêntată!

Editorŭ: Iacobŭ Mureşianu.
Redactorŭ responsabilŭ: Dr. Aurel Mureşianu

Cursulŭ la bursa de Viena

din 2 Maiu st. n. 1885.

Rentă de aurŭ 4%	94.50
Rentă de hârtiă 5%	90.—
Imprumutulŭ căilorŭ ferate ungare	144.—
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (1-ma emisiune)	95.25
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (2-a emisiune)	—.—
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (3-a emisiune)	104.50
Bonurĭ rurale ungare	102.25
Bonurĭ cu cl. de sortare	102.—
Bonurĭ rurale Banat-Timişŭ	102.50
Bonurĭ cu cl. de sortare	100.50
Bonurĭ rurale transilvane	99.25
Bonurĭ croato-slavone	101.
Despăgubire p. dijma de vinŭ ung.	96.—
Imprumutulŭ cu premiu ung.	114.25
Losurile pentru regularea Tisei şi Segedinului	117.25
Renta de hârtiă austriacă	81.50
Renta de arg. austr.	91.40
Renta de aurŭ austr.	106 40
Losurile din 1860	139.—
Acţiunile băncei austro-ungare	850 —
Act. băncei de creditŭ ung.	250 75
Act. băncei de creditŭ austr.	282.90
Argintulŭ —.— Galbinĭ împărătescĭ	5.87
Napoleon-d'orĭ	9.89½
Mărcĭ 100 împ. germ.	61.20
Londra 10 Livres sterlinge	125.70

Bursa de Bucurescĭ.

Cota oficială dela 13 Aprilie st. v. 1885.

	Cump.	vênd.
Renta română (5%)	85½	—
Renta rom. amort. (5%)	88	—
» convert. (6%)	87	—
Împr. oraş. Buc. (20 fr.)	31	—
Credit fonc. rural (7%)	97	—
» » » (5%)	82½	—
» » urban (7%)	94½	—
» » » (6%)	86	—
» » » (5%)	80	—
Banca naţională a României	—	—
Ac. de asig. Dacia-Rom.	—	—
« » » Naţională	—	—
Aurŭ	14.%	—
Bancnote austriace contra aurŭ	—	—

Cursulu pieţei Braşovŭ

din 3 Maiu st. n. 1885.

	Cump.	Vênd.
Bancnote românescĭ	8.73	8.75
Argint românesc	8.65	8.70
Napoleon-d'orĭ	9.84	9.87
Lire turcescĭ	11.20	11.25
Imperialĭ	10.10	10.15
Galbenĭ	5.80	5.86
Scrisurile fonc. »Albina«	100.50	101.—
Ruble Rusescĭ	120.—	122.—
Discontulŭ	7—10 % pe anŭ.	

Numere singuratice din „Gazeta Transilvaniei“ se potŭ cumpĕra în tutungeria lui I. Gross.

Publicaţiune!

Prin care se face cunoscutŭ, că în comuna Bacsfal (Săcele) se află de vêndare oi 500 de prăsilă, — dela 10—18 Maiu a. c. trecute graniţa României.

Informaţiunĭ esacte se vorŭ cere dela preotulŭ din locŭ Toma Frateşŭ.

1—3

Mersulŭ trenurilorŭ

pe linia **Predealŭ-Budapesta** şi pe linia **Teiuşŭ-Aradŭ-Budapesta** a călei ferate orientale de statŭ reg. ung.

Predealŭ-Budapesta

	Trenŭ accelerat	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus	Trenŭ de persóne
Bucurescĭ	7.15	—	—	—
Predealŭ	1.09	—	—	9.50
Timişŭ	1.33	—	—	10.15
Braşovŭ	2.06	—	—	10.50
	2.16	6.30	5.45	
Feldióra	2.44	7.09	6.28	
Apatia	3.03	7.41	7.07	
Agostonfalva	3.18	8.09	7.42	
Homorodŭ	3.51	8.53	8.51	
Haşfaleu	4.51	10.18	10.52	
Sighişóra	5.11	10.55	11.56	
Elisabetopole	5.39	11.36	12.43	
Mediaşŭ	6.00	12.11	1.23	
Copsa mică	6.29	12.35	2.07	
Micăsasa	—	12.54	2.27	
Blaşiu	7.02	1.29	3.06	
Crăciunelŭ	—	1.45	3.22	
Teiuşŭ	7.38	2.26	4.15	
Aiudŭ	7.55	2.48	4.44	
Vinţulŭ de susŭ	—	3.12	5.10	
Uiora	—	3.19	5.19	
Cucerdea	8.24	3.36	5.47	
Ghirisŭ	8.48	4.10	6.38	
Apahida	—	5.39	8.51	
Cluşiu	10.08	5.59	9.18	
	10.18	6.28	8.00	
Nedeşdu	—	6.54	8.34	
Ghirbĕu	—	7.10	8.59	
Aghirişŭ	—	7.25	9.35	
Stana	—	7.49	10.16	
Huiedinŭ	11.33	8.11	11.04	
Ciucia	12.06	8.52	12.17	
Bucia	—	9.11	12.47	
Bratca	—	9.29	1.21	
Rév	12.25	9.52	2.05	
Mező-Telegd	1.11	10.27	3.08	
Fugyi-Vásárhely	—	10.46	3.39	
Várad-Velinţe	—	10.56	3.55	
Oradia-mare	1.49	11.04	4.06	
	1.54	11.14	7.30	
P. Ladány	3.14	1.47	11.05	
Szolnok	5.10	4.40	2.37	
Buda-pesta	7.30	7.44	6.40	
Viena	2.00	6.20	2.00	

Budapesta—Predealŭ

	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus	Trenŭ accelerat	Trenŭ omnibus
Viena	8.25	8.35	3.30	8.00
Budapesta	8.00	6.55	9.45	2.47
Szolnok	11.24	10.55	12.18	6.36
P. Ladány	2.01	2.04	1.59	10.09
Oradea mare	4.11	5.13	3.20	
	4.21	9.37	3.25	
Várad-Velencze	4.29	9.45	—	
Fugyi-Vásárhely	4.40	9.59	—	
Mező-Telegd	5.02	10.28	3.56	
Rév	5.46	11.41	4.31	
Bratca	6.09	12.15	—	
Bucia	6.28	12.48	—	
Ciucia	6.52	1.48	5.28	
Huiedin	7.32	3.21	6.01	
Stana	7.51	3.54	—	
Aghiriş	8.12	4.34	—	
Ghirbĕu	8.24	4.52	—	
Nedeşdu	8.38	5.11	—	
Cluşiu	8.57	5.40	7.08	
	9.23	6.00	7.18	
Apahida	9.50	6.29	—	
Ghiriş	11.15	8.14	8.29	
Cucerdea	12.04	9.49	8.53	
Uióra	12.12	9.58	—	
Vinţulŭ de susŭ	12.19	10.07	—	
Aiudŭ	12.45	10.42	9.17	
Teiuşŭ	1.15	11.32	9.40	
Crăciunelŭ	1.44	12.03	—	
Blaşŭ	2.00	12.24	10.12	
Micăsasa	2.34	12.43	—	
Copşa mică	2.52	1.22	10.45	
Mediaşŭ	3.27	2.24	11.07	
Elisabetopole	4.01	3.06	11.29	
Sigişóra	4.50	4.17	12.15	
Haşfaleu	5.08	4.51	12.30	
Homorod	6.47	7.07	1.32	
Agostonfalva	7.36	8.10	2.04	
Apatia	8.09	8.46	2.24	
Feldióra	8.41	9.20	2.44	
Braşovŭ	9.20	10.15	3.15	
	—	6.00	3.25	
Timişŭ	—	6.57	4.03	
Predealŭ	—	7.32	4.28	
Bucurescĭ	—	—	10.25	

Nota: Órele de nópte suntŭ cele dintre liniile gróse.

Teiuşŭ-Aradŭ-Budapesta

	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus	Trenu omnibus
Teiuşŭ	2.39	9.50	8.20
Alba-Iulia	3.40	10.42	9.10
Vinţulŭ de josŭ	4.04	11.09	
Şibotŭ	4.35	11.43	
Orăştia	5.02	12.13	
Simeria (Piski)	5.44	1.22	
Deva	6.05	1.48	
Branicĭca	6.34	2.21	
Ilia	7.01	2.54	
Gurasada	7.15	3.09	
Zam	7.49	3.48	
Soborşin	8.32	4.37	
Bĕrzova	9.19	5.30	
Conopŭ	9.40	5.58	
Radna-Lipova	10.16	6.38	8.24
Paulişŭ	10.32	6.56	8.41
Gyorok	10.48	7.15	9.01
Glogovaţŭ	11.17	7.48	9.30
Aradŭ	12.32	8.05	9.45
	12.00	8.45	6.10
Szolnok	4.00	2.10	7.27
Budapesta	7.44	6.40	—
Viena	6.20	—	—

Budapesta-Aradŭ-Teiuşŭ.

	Trenu de persóne	Trenŭ omnibus
Viena	8.25	8.35
Budapesta	8.00	6.55
Szolnok	11.14	12.28
Aradŭ	3.35	5.30
	4.00	6.20
Glogovaţŭ	4.16	6.39
Gyorok	4.47	7.19
Paulişŭ	5.02	7.39
Radna-Lipova	5.25	8.11
Conopŭ	5.57	8.49
Bĕrzova	6.18	9.18
Soborşin	7.11	10.27
Zam	7.48	11.18
Gurasada	8.22	11.57
Ilia	8.40	12.27
Branicĭca	9.02	12.57
Deva	9.32	1.45
Simeria (Piski)	10.12	2.58
Orăştiă	10 47	3.46
Şibotŭ	11.14	4.20
Vinţulŭ de josŭ	11.46	5.06
Alba-Iulia	12.21	6.15
Teiuşŭ	12.53	7.00

Aradŭ-Timişóra

	Trenŭ omnibus	Trenŭ de persóne
Aradŭ	6.00	12.30
Aradulŭ nou	6.26	12.54
Németh-Ságh	6.51	1.19
Vinga	7.28	1.50
Orczifalva	7.49	2.12
Merczifalva	8.09	2.30
Timişóra	8.58	3.15

Simeria (Piski) Petroşeni

	Trenŭ omnibus
Simeria	3.08
Streiu	3.45
Haţegŭ	4.33
Pui	5.19
Crivadia	6.05
Baniţa	6.43
Petroşenĭ	7.00

Timişóra-Aradŭ

	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus
Timişóra	12.25	5.00
Merczifalva	1.16	5.56
Orczifalva	1.34	6.16
Vinga	2.04	6.50
Németh-Ságh	2.25	7.11
Aradulŭ nou	2.54	7.44
Aradŭ	3.10	8.00

Petroşenĭ—Simeria (Piski)

	Trenŭ omnibus
Petroşenĭ	8.56
Baniţa	9.37
Crivadia	10.09
Pui	10.48
Haţegŭ	11.26
Streiu	12.06
Simeria	12.37

Tipografia ALEXI, Braşovŭ.